व्यावसायीक पाठयक्रमात शिकणा-या अनुसूचित जातींच्या विद्यार्थ्यांना विद्यावेतन योजना

महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक- इबीसी २००३/प्र.क्र.३११/मावक २,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक ९ जून, २००३.

प्रस्तावना - वैद्यकीय, अभियांत्रिकी, कृषि, इत्यादी व्यावसायीक अभ्यासक्रमातील महाविद्यालयामध्ये शिक्षण घेणा-या अनुसूचित जाती मधील विद्यार्थ्यांना भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती या योजने अंतर्गत वसतिगृहात राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांना रु.१९०/- ते रु.४२५/- निर्वाहभत्ता दिला जातो. व्यावसायीक पाठ्यक्रमाशी संलग्न असणा-या महाविद्यालयातील वसतिगृहात राहणाऱ्या अनुसूचित जातींच्या विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीव्दारे मिळणाऱ्या निर्वाहभत्त्यातून त्यांची व्यावसायीक पाठयक्रमाची पुस्तके, निवास, भोजन, स्टेशनरी इत्यादी बाबींचा खर्च भागवावा लागतो. या निर्वाहभत्त्यातून व्यावसायीक पाठयक्रमाची पुस्तके, निवास, भोजन, स्टेशनरी इत्यादी बाबींचा खर्च भागू शकत नाही. पर्यायाने शिष्यवृत्तीतून मिळणाऱ्या निर्वाहभत्त्यांवर संपूर्ण अभ्यासक्रम पुर्ण करणे विद्यार्थ्यांच्या आर्थिक परिस्थितीमुळे ...य होत नाही. म्हणून जे विद्यार्थी व्यावसायीक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या तसेच शासकीय वसतिगृहाच्या बाहेर राहतात अशा विद्यार्थ्यांकरीता भारत सरकार शिष्यवृत्तीच्या निर्वाहभत्त्या व्यतिरिक्त विद्यावेतन देण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय - याबाबत साकल्याने विचार करुन,आता शासन असा निर्णय घेत आहे की,

(अ) व्यावसायीक पाठयक्रमांशी संलग्न असणाऱ्या वसतिगृहात राहणाऱ्या अनुसूचित जातींच्या विद्यार्थ्यांना पूर्वी देण्यांत येत असलेल्या रु.१००/- दरमहा च्या दरात वाढ करुन अभ्यासक्रमनिहाय सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट - अ नुसार दरमहा भारत सरकार शिष्यवृत्ती व्यतिरिक्त निर्वाहभत्ता सन २००३-२००४ पासून लागू करण्यास शासन मान्यता देत आहे.

(ब) ज्या विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या वसतीगृहात प्रवेश मिळालेला नाही. तसेच जे विद्यार्थी शासकीय वसतीगृहामध्ये प्रवेश मिळण्यास पात्र आहेत, परंतु त्यांना शासकीय वसतिगृहात प्रवेश मिळालेला नाही अशा वसतीगृहाबाहेर राहणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी सोबतच्या परिशिष्ट -ब मध्ये नमूद केलेल्या अटी व शर्तीनुसार सन २००३-२००४ पासून निर्वाहभत्ता देण्यास शासन मंजूरी प्रदान करीत आहे. सदर निर्वाहभत्ता हा भारत सरकार शिष्यवृत्ती ...तिरिक्त राहील.

२. यावर होणारा खर्च "मागणी क्र.एन-४-२२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण, ०१-अनुसूचित जातीचे कल्याण, २७७-शिक्षण, शिष्यवृत्त्या व विदयावेतने,(०४)(०७) व्यावसायिक महाविद्यालयाशी संलग्न असलेल्या वसतीगृहामधील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना निर्वाहभत्ता देणे (२२२५ ०४१ २) "या लेखाशिर्षा खाली खर्ची टाकण्यांत येवून, हा खर्च सदर योजनेसाठी प्रतिवर्षी करण्यांत येणाऱ्या मंजूर तरतूदी मधून भागविण्यांत यावा.

३. हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने त्या विभागाच्या अनौपचारीक संदर्भ क्रमांक ४१९/०३/व्यय-१४, दिनांक ५ मे, २००३ अन्वये निर्गमीत करण्यांत येत आहे.

Scanned with CamScanner

परिशिष्ट-अ

शासन निर्णय क्रमांक इबीसी २००३/प्र.क्र.३११/मावक २. दिनांक ९ जून, २००३ चे सहपत्र

व्यावसायीक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या वसतिगृहात राहणाऱ्या अनुसूचित जातींच्या विदयार्थ्यांना विदयावेतन योजना

(१) सदर योजने अंतर्गत निर्वाहभत्त्याचे दर खालीलप्रमाणे अनुज्ञेय राहतील.

क्र.	अभ्यासक्रमाचे नांव	निर्वाह भत्त्याचा प्रतिमहा दर	कालावधी	एकूण
	चार ते पाच वर्षाचे अभ्यासक्रमः-			
१	वैदयकीय / अभियांत्रिकी / कृषि / पशु वैदयकीय, वास्तुशास्त्र इ.	रु.७००/-	१० महिने	रु.७०००/-
	दोन ते तीन वर्षाचे अभ्यासक्रमः-			
१	अभियांत्रिकी पदवीका ,एम.बी.ए., एम.एस.डब्ल्यू. इत्यादि	रु.५००/-	१० महिने	रु.५०००/-
	दोन वर्षे किंवा त्यापेक्षा कमी कालावधीचे अभ्यासक्रम			
१	बी.एड., डी.एड. इत्यादि	रु. ५००/-	१० महिने	रु.५०००/-

(२) व्यावसायीक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या वसतिगृहात राहणाऱ्या अनुसूचित जातीच्या मुलांना निर्वाहभत्ता या योजनेच्या अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे राहतील.

१ विदयार्थी व्यावसायीक पाठयक्रमांत प्रवेशित असावा.

२ विदयार्थी भारत सरकार शिष्यवृत्ती धारक असावा.

३ भारत सरकार शिष्यवृत्ती योजनेस जी उत्पन्नाची मर्यादा आहे, तीच मर्यादा या योजनेस लागू राहील.(रु.६५,२९०/- व पुढे जसं जशी भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या उत्पन्न मर्यादेत वाढ होईल त्याप्रमाणे लागू राहील)

४ व्यावसायीक पाठयक्रमात शिकत असणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी प्रथम त्यांच्या महाविद्यालयाच्या वसतीगृहामध्ये प्रवेश घेणे बंधनकारक आहे. तथापि, त्याठिकाणी जर जागा उपलब्ध नसेल तर संबंधीत वसतीगृहाच्या अधीक्षकांकडून लेखी प्रमाणपत्र घ्यावे. त्यानंतर शासकीय वसतीगृहामध्ये प्रवेश दिला जाईल.

५ प्रथम वर्षासाठी सक्षम अधिकाऱ्याने दिलेले जातीचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहील.

६ अनुत्तीर्ण विदयार्थी त्या वर्षा पुरता या योजनेचा लाभ मिळण्यास अपात्र ठरेल.

७ स्थानिक विद्यार्थी किंवा स्वतःच्या घरी रहाणारा विद्यार्थी या योजनंतर्गत लाभ घेण्यास पात्र असणार नाही.

८ जातीचा अथवा उत्पन्नाचा दाखला चुकीचा आढळल्यास संबंधित लाभधारक विदयार्थी फौजदारी गुंन्हयास पात्र राहील. व लाभधारकाने जो आर्थिक लाभ घेतला आहे त्या रक्कमेवर त्या वर्षी जो व्याजदर असेल त्या व्याजाच्या दरानुसार महसूली थकबाकी म्हणून वसुली करण्यांत येईल.

९ संबंधित व्यावसायीक महाविद्यालयाशी संलग्न असणाऱ्या वसतिगृहात राहणाऱ्या विदयार्थ्यांची यादी सामाजिक न्याय विभागाअंतर्गत कार्यरत असणाऱ्या शासकीय वसतिगृहाचे अधिक्षक / अधिक्षीका त्या वसतिगृहातील रेक्टरकडून प्रमाणित केलेली प्रत प्राप्त करुन घेतील. व त्या जिल्हाच्या विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना माहे १५ जुलै पर्यन्त सादर करतील. व विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी माहे १५ ऑगस्ट पर्यन्त मान्यता देवून संपूर्ण रक्कम अदा करतील.

Scanned with CamScanner

१० ज्या ठिकाणी शासकीय मुला-मुलींची वसतिगृहे नाहीत, अशा ठिकाणी विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी हे संबंधित व्यावसायीक पाठ्यक्रमाशी संलग्न वसतिगृहाच्या रेक्टरकडून विदयार्थ्यांची यादी माहे १५ जुलै पर्यन्त प्राप्त करुन घेवून माहे १५ ऑगस्ट पर्यन्त मान्यता देवून संपूर्ण रक्कम अदा करतील.

११ जुन्या विदयार्थ्यांच्या बाबतीत नुतनीकरणाच्या वेळी फक्त संबंधित व्यावसायीक पाठ्यक्रमाशी संलग्न वसतिगृहाच्या रेक्टरकडून विदयार्थ्यांची यादी प्राप्त करुन घेवून माहे १५ ऑगस्ट पर्यन्त मंजूरी प्रदान करुन रक्कम अदा करतील.

१२ व्यावसायीक पाठ्यक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या सर्व विदयार्थ्यांना केंद्रीय पुस्तक पेढी योजनेचा लाभ देण्याची जबाबदारी त्यांच्या वसतिगृहाच्या अधिक्षकांची तसेच संबंधित विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांची राहील. या विदयार्थ्यांना ग्रंथपेढीचा लाभ दिल्याची विदयार्थीनिहाय यादी संबंधित वसतिगृहाचे अधिक्षक / अधिक्षीका संबंधित विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना सादर करतील.

१३ दिनांक १५ ऑगस्ट पर्यन्त निर्वाहभत्त्याचा एखादया महाविदयालयाचा प्रस्ताव प्राप्त करुन न घेतल्यास अथवा प्रस्ताव मंजूर न केल्यास तसेच निर्वाहभत्याचे वाटप दिनांक १५ ऑगस्ट पर्यन्त न झाल्यास विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना जबाबदार धरण्यात येईल. तसेच पुस्तकपेढी योजनेतून महाविदयालयाकडून पुस्तके विदयार्थ्यांना वाटप केली किंवा नाही याची पाहणी शासकीय वसतिगृहाच्या अधिक्षकांनी करावी. पुस्तकपेढी योजने पासून एखादा विदयार्थी वंचित राहिल्यास संबंधित शासकीय वसतिगृहाचा अधिक्षक व संबंधित व्यावसायीक महाविदयालयाच्या वसतिगृहाचे रेक्टर यांना जबाबदार धरुन कार्यवाही करण्यात येईल. पुस्तके वाटप केल्याचा अहवाल विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना शासकीय वसतिगृहाचे अधिक्षक हे सादर करतील. तसेच संबंधित विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी व अधिक्षक,शासकीय वसतिगृह यांनी सर्व विदयार्थ्यांना निर्वाहभत्ता अदा करण्यात आला असून, एकही महाविदयालयातील विदयार्थी लाभा पासून वंचित राहिला नाही असे प्रमाणपत्र संचालक, समाज कल्याण यांना सादर करतील.

****

Scanned with CamScanner

परिशिष्ट-ब

शासन निर्णय क्रमांक इबीसी २००३/प्र.क्र.३११/मावक २, दिनांक ९ जून २००३ चे सहपत्र

व्यावसायीक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या वसतिगृहाच्या व शासकीय वसतिगृहाच्या बाहेर राहणाऱ्या परंतु वसतीगृहात प्रवेश मिळण्यास पात्र असणाऱ्या अनुसूचित जातींच्या विदयार्थ्यांना विद्यावेतन योजना

(१) सदर योजने अंतर्गत निर्वाहभत्त्याचे दर खालीलप्रमाणे अनुज्ञेय राहतील.

क्र.	अभ्यासक्रमाचे नांव	निर्वाह भत्त्याचा प्रतिमहा दर	कालावधी	एकूण
	(अ) चार ते पाच वर्षाचे अभ्यासक्रम:-			
१	वैदयकीय / अभियांत्रिकी / कृषि / पशु वैदयकीय / वास्तुशास्त्र इ.	रु.१०००/-	१० महिने	रु.१००००/-
	(ब) दोन ते तीन वर्षाचे अभ्यासक्रम:-			
१	अभियांत्रिकी पदवीका, एम.बी.ए., एम.एस.डब्ल्यू इ.	रु.७००/-	१० महिने	रु.७०००/-
	(क) दोन वर्ष किंवा त्यापेक्षा कमी कालावधीचे अभ्यासक्रम			
१	बी.एड., डी.एड.इ.	रु.५००/-	१० महिने	रु.५,०००/-

(२) ज्या विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या वसतीगृहात प्रवेश मिळालेला नाही. तसेच जे विद्यार्थी शासकीय वसतीगृहामध्ये प्रवेश मिळण्यास पात्र आहेत, परंतु त्यांना शासकीय वसतिगृहात प्रवेश मिळालेला नाही . अशा अनुसूचित जातीच्या मुलांना निर्वाहभत्ता या योजनेच्या अटी व शर्ती खालीलप्रमाणे राहतील.

१ विदयार्थी व्यावसायीक पाठयक्रमात प्रवेशित असावा.

२ विदयार्थी भारत सरकार शिष्यवृत्ती धारक असावा.

३ भारत सरकार शिष्यवृत्ती -योजनेस जी उत्पन्नाची मर्यादा आहे, तीच मर्यादा या योजनेस लागू राहील.(रु.६५,२९०/- व पुढे जसं जशी भारत सरकार मॅट्रीकोत्तर शिष्यवृत्ती योजनेच्या उत्पन्न मर्यादेत वाढ होईल त्याप्रमाणे लागू राहील)

४ प्रथम वर्षासाठी सक्षम अधिकाऱ्याने दिलेले जातीचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक राहील.

५ अनुत्तीर्ण विद्यार्थी त्या वर्षापुरता या योजनेचा लाभ मिळण्यास अपात्र ठरेल.

६ जातीचा अथवा उत्पन्नाचा दाखला चुकीचा आढळल्यास संबंधीत लाभधारक विद्यार्थी फौजदारी गुन्हयास पात्र राहील व लाभधारकाने जो आर्थिक लाभ घेतला आहे त्या रक्कमेवर त्या वर्षी जो व्याजदर असेल त्या व्याजाच्या दरानुसार महसुली थकबाकी म्हणून वसुली करण्यात येईल.

७ अ) संदरहू विद्यार्थ्यास व्यावसायिक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या वसतीगृहात प्रवेश मिळाला नाही असे प्रमाणपत्र संबंधीत व्यावसायिक पाठयक्रमाशी संलग्न असणा-या वसतीगृहाच्या रेक्टर कडून घेण्यात यावे.

ब) संदरहू विद्यार्थ्याने शासकीय वसतीगृहात प्रवेश मिळविण्यासाठी अर्ज केला होता पण प्रवेश मिळालेला नाही. याबाबतचे प्रमाणपत्र शासकीय वसतीगृहाच्या अधिक्षकांमार्फत प्राप्त करुन घेण्यात यावे.

क) ज्या व्यावसायिक पाठयक्रमाच्या महाविद्यालयात वसतीगृहांची सोय उपलब्ध नाही अशा ठिकाणी संबंधीत महाविद्यालयाच्या प्राचार्या तर्फे त्या महाविद्यालयात वसतीगृहाची सोय नाही परंतु विद्यार्थ्यांनी---------------या अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतला आहे असे पत्र घेण्यात यावे.

ड) जे विद्यार्थी शासकीय वसतीगृहात प्रवेश मिळण्यास पात्र आहेत परंतु त्या विद्यार्थ्यांना शासकीय वसतीगृह व व्यावसायिक पाठ्यक्रमाशी संलग्न असलेल्या महाविद्यालयातील वसतीगृहात प्रवेश मिळाला नाही, म्हणून त्यांनी त्यांची रहाण्याची सोय इतर ठिकाणी म्हणजे खाजगी वसतीगृहात किंवा खोली भाडयाने घेऊन केलेली

Scanned with CamScanner

आहे. असे विद्यार्थी ज्याठिकाणी रहातात त्या ठिकाणचे किंवा घरमालकाचे प्रमाणपत्रासह विद्यार्थ्यांनी ते त्याठिकाणी रहात असल्याबाबतचे शपथपत्र (ॲफीडेव्हिट)दाखल करणे आवश्यक आहे.

८ स्थानिक विद्यार्थी किंवा स्वतःच्या घरी किंवा नातेवाईकाकडे रहाणारा विद्यार्थी या योजनेचा लाभ घेण्यास पात्र असणार नाही.

९ उपरोक्त बाबींची पूर्तता माहे १५ जुलै पर्यन्त करुन घेवून संबंधित विदयार्थ्यांना माहे १५ ऑगस्ट पर्यन्त मान्यता देवून संपूर्ण रक्कम अदा करण्यांत यावी.

१० जुन्या विदयार्थ्यांच्या बाबतीत नुतनीकरणाच्या वेळी फक्त संबंधित व्यावसायीक पाठयक्रमाशी संलग्न वसतिगृहाच्या रक्टरकडून विदयार्थ्यांची यादी प्राप्त करुन घेवून माहे १५ऑगस्ट पर्यन्त मंजूरी प्रदान करुन रक्कम अदा करतील.

११ व्यावसायीक पाठयक्रमाशी संलग्न असणाऱ्या सर्व विदयार्थ्यांना केंद्रीय पुस्तक पेढी योजनेचा लाभ देण्याची जबाबदारी त्यांच्या वसतिगृहाच्या अधिक्षकांची तसेच संबंधित विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांची राहील. या विदयार्थ्यांना ग्रंथपेढीचा लाभ दिल्याची विदयार्थीनिहाय यादी संबंधित स्थानिक शासकीय वसतिगृहाचे अधिक्षक / अधिक्षीका संबंधित विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना सादर करतील.

१२ दिनांक १५ ऑगस्ट पर्यन्त निर्वाहभत्त्याचा एखादया महाविदयालयाचा प्रस्ताव प्राप्त करुन न घेतल्यास अथवा प्रस्ताव मंजूर न केल्यास तसेच निर्वाहभत्याचे वाटप दिनांक १५ ऑगस्ट पर्यन्त न झाल्यास विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना जबाबदार धरण्यांत येईल. तसेच पुस्तकपेढी योजनेतून महाविदयालयाकडून पुस्तके विदयार्थ्यांना वाटप केली किंवा नाही याची पाहणी शासकीय वसतिगृहाच्या अधिक्षकांनी करावी. पुस्तकपेढी योजने पासून एखादा विदयार्थी वंचित राहिल्यास संबंधित शासकीय वसतिगृहाचा अधिक्षक व संबंधित व्यावसायीक महाविदयालयाच्या वसतिगृहाचे रेक्टर यांना जबाबदार धरुन कार्यवाही करण्यांत येईल. पुस्तके वाटप केल्याचा अहवाल विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी यांना शासकीय वसतिगृहाचे अधिक्षक हे सादर करतील. तसेच संबंधित विशेष जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी व अधिक्षक,शासकीय वसतिगृह यांनी सर्व विदयार्थ्यांना निर्वाहभत्ता अदा करण्यांत आला असून, एकही महाविदयालयातील विदयार्थी लाभा पासून वंचित राहिला नाही असे प्रमाणपत्र संचालक, समाज कल्याण यांना सादर करतील.

****

Scanned with CamScanner